

> Retouradres Postbus 20701 2500 ES Den Haag

de Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Plein 2
2511 CR Den Haag

Ministerie van Defensie

Plein 4
MPC 58 B
Postbus 20701
2500 ES Den Haag
www.defensie.nl

Datum

Betreft Zestiende jaarrapportage 'Vervanging pantservoertuigen M577 en YPR'

Onze referentie

BS2015007910

Bijlagen

1. Financiële verantwoording
2. Overzicht projectrisico's

*Bij beantwoording datum,
onze referentie en betreft
vermelden.*

Hierbij ontvangt u de zestiende jaarrapportage over het project 'Vervanging pantservoertuigen M577 en YPR'. De rapportage betreft de stand van zaken per 31 december 2014 en sluit aan op de vijftiende jaarrapportage van 31 maart 2014 (Kamerstuk 26 396, nr. 98). Bijlage 1 bij deze jaarrapportage bevat de financiële verantwoording van het project. Deze verantwoording geeft inzicht in de verrichte betalingen, de verplichtingen en de voorschotten naar de stand van begin en eind 2014. Bijlage 2 bevat het overzicht van de risico's en de daarmee samenhangende gevolgen.

Het project bestaat uit drie deelprojecten: Fennek (voltooid), CV-90 (alle voertuigen geleverd, maar nog niet afgesloten) en Boxer (voertuigen worden uitgeleverd). De inzetbaarheid van al ingevoerde CV-90 is verder gestegen, maar geeft door een gebrek aan reservedelen nog steeds reden tot zorg. Naast de verbeterde samenwerking met de leverancier zullen de CV-90's, die geleidelijk van de 13^e Lichte Brigade vrijkomen, worden gebruikt om de inzetbaarheid verder te verbeteren.

Medio 2014 bleek dat de industrie het in 2012 afgesproken leverschema voor de Boxer niet zou halen. De einddatum is met twee maanden vertraagd en Defensie is daarvoor gecompenseerd. De risico's voor het deelproject Boxer zijn in vergelijking met vorig jaar onveranderd. Financieel blijft het project binnen de kaders. Het rapport van de Auditdienst Rijk wordt u in overeenstemming met de Regeling Grote Projecten als afzonderlijk document toegezonden.

DE MINISTER VAN DEFENSIE

J.A. Hennis-Plasschaert

Jaarrapportage Vervanging pantservoertuigen M577 en YPR

Inleiding

Op 26 juni 1997 heeft de Tweede Kamer het project 'Vervanging pantservoertuigen M577 en YPR' aangewezen als groot project. Om die reden ontvangt de Kamer jaarlijks een voortgangsrapportage. Deze 16^e rapportage beschrijft de voortgang in het jaar 2014.

Samenvatting per deelproject

Het project omvat drie deelprojecten:

- het klein pantserwielvoertuig, de Fennek MRAT (Medium Range Anti-Tank) en de Fennek AD (Algemene Dienst);
- het infanteriegevechtsvoertuig, de CV-90;
- het groot pantserwielvoertuig, de Boxer.

Fennek. In 2011 is het deelproject 'Klein pantserwielvoertuig' geëvalueerd. Ik heb u met mijn brief van 29 december 2011 (Kamerstuk 26 396, nr. 90) geïnformeerd over de resultaten van de evaluatie. Om die reden komt dit deelproject in deze rapportage niet meer aan de orde.

CV-90. Dit voertuig voldoet aan de gestelde technische eisen en is als wapensysteem een aanwinst voor de operationele eenheden, vooral door de uitbreiding van de operationele mogelijkheden ten opzichte van de oude YPR-voertuigen. De CV-90's zijn volgens plan geleverd. Het voertuig voldoet nog niet aan de inzetbaarheidsnorm, voornamelijk door een gebrek aan reservedelen.

Boxer. Na levering van de rijlesvoertuigen zijn in 2014 30 ambulancevoertuigen geleverd. Medio 2014 bleek dat de industrie het in 2012 afgesproken leverschema niet zou halen. De einddatum van levering is met twee maanden vertraagd en Defensie is daarvoor gecompenseerd.

Behoeftestelling

Infanteriegevechtsvoertuig

Voor de beschrijving van de behoefte verwijs ik u naar de 15^e jaarrapportage pantservoertuigen. Het project voor de gerelateerde bergingscapaciteit is onder de naam 'Levensduurverlenging zwaar bergingsvoertuig' opgenomen in het Materieelprojectenoverzicht (MPO).

Groot pantserwielvoertuig

De behoefte is sinds de vorige jaarrapportage ongewijzigd. Het project groot pantserwielvoertuig Boxer is een gezamenlijk project met Duitsland. Het pantserwielvoertuig bestaat uit een basisvoertuig (*drive*-module) en een missiemodule. De *drive*-module is voor alle Duitse en Nederlandse Boxervoertuigen gelijk. Op basis van een ongewijzigde behoefte schaft Nederland in totaal 200 basisvoertuigen aan. Op 192 daarvan wordt een missiemodule geplaatst in de uitvoeringen genie, ambulance, commandopost en vracht.

Daarnaast worden op acht *drive*-modules de voor Duitsland en Nederland ontwikkelde rijlesmodule geplaatst.

Planning en voortgang

Infanteriegevechtsvoertuig

De laatste CV-90 voertuigen zijn geleverd in 2012 en volgens plan in gebruik genomen. Zoals in vorige rapportages is vermeld, zal de evaluatie van het deelproject CV-90 worden uitgevoerd na de aanpassing van het DMP-proces. Over de voortgang van de aanpassing van het DMP-proces wordt de Kamer separaat geïnformeerd (recent met Kamerstuk 27 830, nr. 147 van 16 februari 2015).

In de voorgaande jaarrapportages is gerapporteerd dat bij de ingebruikname verscheidene aanloopproblemen aan het licht zijn gekomen¹. De fabrikant heeft gedurende 2014 al deze tekortkomingen, op één na (aanpassing transmissie), voor de hele vloot verholpen. In het voorjaar van 2015 zullen ook de resterende 27 voertuigen worden aangepast (transmissie).

De gemiddelde inzetbaarheid van de CV-90 is in 2014 gestegen van 51 naar 57 procent, maar is nog steeds onder de norm van 70 procent. In de vijftiende jaarrapportage, en in mijn brief met de antwoorden op de vragen over deze rapportage (Kamerstuk 26 396, nr.99), heb ik de voornaamste oorzaken hiervan toegelicht. Verwacht wordt dat de inzetbaarheid verder zal stijgen. Deze verwachting is gebaseerd op het wegnemen van eerdere knelpunten (in het bijzonder de voltooiing van de reorganisatie van het Materieellogistiek Commando CLAS en de inrichting van SAP), de verbeterde afstemming van vraag en aanbod van reservedelen, de samenwerking met de leverancier voortkomend uit de eerder overeengekomen *Letter of Intent* en het op termijn beschikbaar komen van CV-90's door de omvorming van de 13^e Gemechaniseerde Brigade naar de 13^e Lichte Brigade.

Groot pantserwielvoertuig

In 2013 is een aanvang gemaakt met de levering van de 8 rijlesvoertuigen. Daarna zijn in 2014 30 Boxer ambulancevoertuigen geleverd. De laatste 22 ambulancevoertuigen volgen in 2015. Daarna volgen de commandopost-, genie- en vrachtvoertuigen.

Medio 2014 bleek dat de industrie het in 2012 afgesproken leverschema niet zou halen. Na intensieve onderhandelingen is de einddatum van het leverschema aangepast van december 2017 naar februari 2018. Deze aanpassing is gecompenseerd door niet voorziene aanvullende behoeftes, onder andere op het gebied van communicatie, navigatie en veiligheid, door de leverancier uit te laten voeren. De waarde van deze compensatie bedraagt circa € 3,8 miljoen euro en is in de plaats gekomen van een boeteclaim. Voorts is de boeteregeling aangescherpt door het schrappen van boetevrije perioden.

¹ Naast een gebrek aan essentiële reservedelen waren de reorganisatie van het Materieellogistiek Commando CLAS, de inrichting van SAP en de uitstroom van technisch personeel een knelpunt.

Het nieuw afgesproken leverschema ziet er nu als volgt uit:

Type	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Totaal
Rijles	6	2	0	0	0	0	8
Ambulance	0	30	22	0	0	0	52
Commandopost	0	0	25	10	25	0	60
Genie	0	0	0	25	25	3	53
Vracht	0	0	0	8	15	4	27
Totaal	6	32	47	43	65	7	200

Gedurende het jaar 2015 vindt de *retrofit* plaats van de eerste 28 geleverde ambulancevoertuigen en de acht rijles voertuigen. Bij deze voertuigen waren nog niet alle overeengekomen aanpassingen doorgevoerd, waardoor zij in 2015 door zorg en op kosten van de industrie alsnog de benodigde aanpassingen zullen krijgen.

Midden 2013 heeft de *NATO Support Agency* (NSPA) een opdracht ontvangen van Duitsland en Nederland voor de aanleg en het op voorraad houden van reservedelen voor het gemeenschappelijke basisvoertuig. De aanleg van deze voorraad is in opbouw. Nederland heeft daarnaast de bevoorrading van nationaal specifieke reservedelen en het herstel van repareerbare componenten bij de NSPA belegd.

In het kader van het sourcingsproject Instandhouding Landsystemen is onderzoek gedaan naar de *sourcing* van het onderhoud aan onder meer de Boxer. Op basis daarvan is besloten om het *Intermediate Level Maintenance* (ILM) volledig zelf uit te voeren. De daarvoor benodigde middelen (gereedschap, reservedelen, documentatie en opleiding) zijn in het Boxer-project afgedekt.

Investeringsen

Algemeen

Alle ramingen in deze rapportage zijn naar de stand van 31 december 2014, inclusief 21% btw (prijspeil 2014).

Vergelijking budgetten 15 ^e en 16 ^e jaarrapportage (in € miljoen)	15 ^e jaarrapportage	16 ^e jaarrapportage	Vershil
CV-90	1.118,1	1.117,9	-0,2
Boxer (totaal)	902,8	902,9	0,1
Totaal	2.020,9	2.020,8	-0,1

Het totale projectbudget is per 31 december 2014 met € 0,1 miljoen afgenomen. De oorzaken voor de afname worden per deelproject toegelicht.

Infanteriegevechtsvoertuig

Het projectbudget bedraagt per 31 december 2014 € 1.117,9 miljoen. Het project is financieel nagenoeg voltooid. Het verschil van € 0,2 miljoen betreft de vrijgave van de projectreserve. Van het projectbudget is € 1.115,6 miljoen betaald per 31 december 2014.

Projectbudget IGV (in € miljoen)	Betaald t/m 2013	Betaald in 2014	Te betalen 2015	Totaal
Totaal	1107,7	7,9	2,3	1117,9

Groot pantserwielvoertuig

Het totale projectbudget bedraagt € 902,9 miljoen en is ten opzichte van de 15^e jaarrapportage nagenoeg ongewijzigd. Van het totale projectbudget is € 580,9 miljoen betaald. Het nog niet verplichte deel van het totale projectbudget bedraagt € 19,3 miljoen, waarvan € 8,9 miljoen is gereserveerd om al voorziene behoeften af te dekken en € 11,3 miljoen vrij beschikbaar is als projectreserve. De totale projectreserve wordt, gezien de huidige financiële risico's, voldoende geacht.

In 2014 is door Defensie voor het project Boxer € 130,7 miljoen uitgegeven. Van dit bedrag is € 104,7 miljoen aan OCCAR betaald. Hiervan was € 103,7 miljoen bestemd voor doorbetaling aan de industrie en € 1,0 miljoen als dekking voor de apparaatsuitgaven van OCCAR. Daarnaast is € 26,0 miljoen aan betalingen verricht die geen verband met OCCAR hadden. Het betreft btw ter waarde van € 22,4 miljoen en een aantal kleinere betalingen.

Per 31 december 2014 is in totaal € 580,9 miljoen betaald, waarvan € 107,0 miljoen van het ontwikkelingsbudget en € 473,9 miljoen van het productiebudget².

Projectraming Boxer (in € miljoen)	Betaald t/m 2013	Betaald in 2014	Te betalen 2015 e.v.	Totaal
Project Boxer ontwikkeling	106,8	0,2	1,5	108,5
Project Boxer serieproductie	343,4	130,5	320,5	794,4
Totaal	450,2	130,7	322,0	902,9

Industriële participatie en compensatie

Infanteriegevechtsvoertuig

Ten opzichte van de vorige jaarrapportage zijn er geen nieuwe feiten te rapporteren.

Groot pantserwielvoertuig

In dit deelproject is afgesproken dat de Nederlandse financiële bijdrage aan de productie en de ontwikkeling voor het volledige bedrag wordt gecompenseerd in

² Eerder is al gemeld dat de scheiding tussen het ontwikkelings- en het productiebudget niet langer wordt gehanteerd. Verplichtingen die zijn aangegaan voor de ontwikkeling worden nog vanuit het ontwikkelingsbudget betaald. Alle nieuwe verplichtingen komen ten laste van het productiebudget.

de vorm van werk voor het Nederlandse bedrijfsleven. Hiermee was aanvankelijk een bedrag van € 478 miljoen gemeoid. Dit bedrag bestond voor € 337,2 miljoen uit de deelname aan de ontwikkeling en de productie van de Boxer door de Nederlandse industrie. De overige € 140,8 miljoen betrof compensatieorders voor en kennisoverdracht aan Nederlandse bedrijven. Ten gevolge van de oplossing van het gewichtsprobleem in 2012, is het aanvankelijke bedrag van € 478 miljoen verhoogd met € 25,6 miljoen.

Significante risico's

Infanteriegevechtsvoertuig

Er zijn geen significante, projectmatige risico's.

Groot pantserwielvoertuig

De kans dat de levering van de Boxer ambulancevoertuigen verder vertraging oploopt, is gering. De nu nog openstaande technische afwijkingen bij de Boxer commandopostvoertuigen zijn wel een punt van zorg. Hoewel de geconstateerde afwijkingen technisch niet complex zijn (het gaat hierbij om de tent die aan de commandomodule moet worden bevestigd), bestaat het risico dat de nodige aanpassingen niet tijdig kunnen worden ingebracht. Indien deze problemen tot vertraging leiden, is een boetebeding van toepassing.

Er bestaat een klein risico dat de industrie niet in staat is het verplichte werkaandeel in Nederland aan te besteden. Dit risico wordt als 'laag' ingeschat, omdat ook in 2014 vorderingen zijn gemaakt. De organisatie- en operationele kosten van *Rheinmetall MAN Military Vehicles* Nederland B.V., die direct met de Boxer verband houden, zijn na overleg met de Auditdienst Rijk vastgesteld en aan de realisatie van het Nederlandse werkaandeel toegevoegd. Dit geldt voor de periode 2007 – 2012 en krijgt op gelijke wijze navolging voor latere jaren. De nakoming van de gemaakte afspraken door de industrie blijft een voortdurend punt van aandacht van de ministeries van Defensie en van Economische Zaken (EZ), die de rapportages van de industrie nauwlettend beoordelen.

Project- en risicomanagement

De projectorganisatie van de Boxer is in 2014 niet gewijzigd. Nederland en Duitsland spreken regelmatig in het *Programme Committee*. Indien nodig kan worden geëscaleerd naar de *Programme Board*. In 2014 heeft Nederland geen aanleiding gezien tot escalatie van onderwerpen naar de *Programme Board*.

Sinds het begin van de projecten bewaken en beheersen de projectleiders de risico's. Voor de Boxer houdt OCCAR daarnaast een risicoregister bij. OCCAR rapporteert hierover tijdens de periodieke *programme reviews*.

De projectleider rapporteert binnen de Defensie Materieel Organisatie (DMO) wekelijks over de voortgang en de risico's. Vervolgens overlegt de DMO met de Defensiestaf. Ten slotte rapporteert de DMO aan de ambtelijke en politieke leiding, onder meer in een driemaandelijks managementrapportage.

Bijlage 1: Financiële verantwoording

Tabel 1.1: Realisatiecijfers Betalingen (in € miljoen)	Betaald t/m 2013	Betaald in 2014	Betaald t/m 2014
Infanteriegevechtsvoertuig (CV-90)	1.107,7	7,9	1.115,6
Groot pantserwielvoertuig (Boxer)	450,2	130,7	580,9
Totaal	1.557,9	138,6	1.696,5

Tabel 1.2: Openstaande verplichtingen (in € miljoen)	Openstaande verplichtingen per 1-1-2014	Aangegane verplichtingen in 2014	Betaald in 2014	Openstaande verplichtingen per 31-12-2014
Infanteriegevechtsvoertuig (CV-90)	7,8	0,1	7,9	0,0
Groot pantserwielvoertuig (Boxer)	426,9	5,6	130,7	301,8
Totaal	434,7	5,7	138,6	301,8

Tabel 1.3: Voorschotten (in € miljoen)	Openstaand voorschot per 1-1-2014	Verstrekt voorschot in 2014	Verrekend voorschot in 2014	Openstaand voorschot per 31-12-2014
Infanteriegevechtsvoertuig (CV-90)	0,0	0,0	0,0	0,0
Groot pantserwielvoertuig (Boxer)	266,7	97,5	85,2	279,0
Totaal	266,7	97,5	85,2	279,0

Bijlage 2: Overzicht projectrisico's

In de onderstaande tabel zijn per deelproject de significante risico's vermeld, de datum waarop de genomen maatregel effect moet hebben of waarop het risico niet meer bestaat en de budgetconsequenties.

Tabel 2.1: Deelproject	Risico	Risicomitigatie	Budgetconsequenties
Infanterie-gevechtsvoertuig (CV-90)	Er zijn geen significante risico's.	Niet van toepassing	Niet van toepassing
Groot pantserwielvoertuig (Boxer)	Het risico bestaat dat het kwalificatietraject van één of meer types van de Nederlandse missiemodules (commandopost, genie en vracht)stagneren. Risico-inschatting: middelmatig	Na de ambulance- en de rijlesmodules, worden de overige drie typen modules steeds in groepjes van acht stuks gebouwd. Hiermee zorgt de fabrikant ervoor dat per type module telkens een pauze ontstaat waarin problemen kunnen worden hersteld zonder dat de gehele productie stil ligt.	Een vertraging zal van invloed zijn op de projectplanning en daarmee ook op de kasgeldplanning.
Groot pantserwielvoertuig (Boxer)	Het risico bestaat dat de industrie niet in staat blijkt de werkaandeelverplichtingen na te komen. Risico-inschatting: laag	De ministeries van Defensie en EZ bewaken nauwgezet de naleving van de verplichtingen.	Niet van toepassing